

MĚŘENÍ PÓROVÉHO TLAKU V BETONU ZA VYSOKÝCH TEPLOT

Roman Chylik, *

Katedra betonových a zděných konstrukcí, Fakulta stavební,
České vysoké učení technické v Praze, Thákurova 7/2077, 166 29 Praha 6, Česká republika.
roman.chylik@fsv.cvut.cz

ABSTRAKT

Následující příspěvek se zabývá měřením pórového tlaku v betonu pomocí inovativní, autorem vyvinuté techniky měření. Zprvu shrnuje výsledky 3 nezávislých měření, prováděných pomocí totožného schématu a při snaze o co nejpodobnější okrajové podmínky. Následně je prezentován průběh a výsledky měření na vzorku větších rozměrů, který byl měřen pomocí dvou měřicích zařízení současně.

KLÍČOVÁ SLOVA

Pórový tlak • Měření • Vysoké teploty • Odštěpování • Beton • Požár

ABSTRACT

The following paper deals with the measurement of pore pressure in concrete exposed to high temperature using an innovative, author-developed measurement technique. First, it summarizes the results of 3 independent measurements, performed using the same scheme and in an effort to find the boundary conditions as similar as possible. Subsequently, the process and results of measurements on a specimen of larger dimensions, which was measured using two measuring devices simultaneously, are presented.

KEYWORDS

Pore pressure • Measurement • High temperatures • Spalling • Concrete • Fire

1. ÚVOD

V případě, kdy je beton vystaven působení vysokých teplot, dochází v jeho matici k fyzikálním změnám a transportním procesům spojeným zejména s odpařováním vody ze struktury betonu. Následkem odpařování vody a transportu vodní páry skrze pórový systém betonu je vznik pórového tlaku. Ačkoliv hodnotu pórového tlaku lze určit na základě různých matematických modelů a následky působení pórového tlaku jsou snadno a přímo viditelné případným odštěpováním betonu, je komplikované hodnotu pórového tlaku stanovit experimentálně.

2. METODY MĚŘENÍ

Měření pórového tlaku probíhalo podle autorem vyvinuté měřicí techniky. Zprvu byl pórový tlak měřen na jednotlivých

tělesech, avšak naměřené hodnoty se i přes veškerou snahu o totožné provedení měření (poloha vrtu, délka a průměr vrtu, složení betonu, stáří vzorku, vlhkost vzorku, výkon zahřívacího zařízení) značně lišily. Z tohoto důvodu bylo provedeno validační měření pomocí dvou vrtů s manometrem současně.

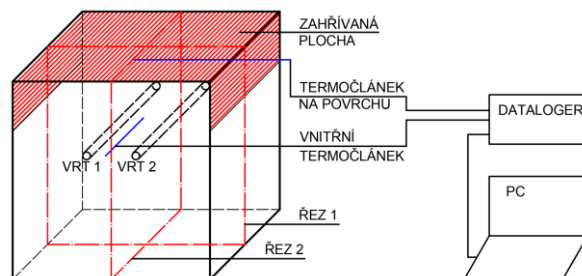
2.1. Jednotlivá měření

Na obrázku 4 je uvedeno porovnání 3 jednotlivě provedených měření pórového tlaku v betonu při vystavení vysokým teplotám. Měření probíhalo na krychlich o hraně 150 mm. Sběrný vrt o délce 100 mm a průměru 8 mm se nacházel 30 mm od zahřívajícího povrchu. Vzorek byl před měřením uskladněn ve vodě pro zajištění jeho plné saturace. Pro ověření hypotézy, že naměřené rozdíly lze přisoudit odchylce v pórovitosti a kvalitě betonu, který nebyl vyroben v rámci jedné záměsi, přestože byly vzorky vyrobeny ze shodné receptury.

2.2. Validační měření a výpočet teplotního pole

Validační měření bylo provedeno na krychli o hraně 200 mm. Vzorek obsahoval dva vrty délky 100 mm a průměru 8 mm. Osa sběrných vrtů byla 75 mm od zahřívajícího povrchu. Vzorek v průběhu měření je zobrazen na obrázku 2 a naměřené hodnoty pórového tlaku na obrázku 5. Celkové schéma experimentu je znázorněno na obrázku 1.

Kromě měření pórového tlaku byly měřeny i teploty, a to mezi zdrojem teplotního zatížení (keramická dečka) a vzorkem a rovněž i v místě sběrných vrtů. Pro přesnější představu o rozložení teplot napříč vzorkem byl proveden výpočet rozložení teplot v průřezu. V místě zahřívání byla známa teplota – změřena povrchovým termočlánkem mezi zahřívací dečkou a vzorkem a na místě kontaktu se vzduchem byla uvažována počáteční teplota $T_0 = 20^\circ\text{C}$. Emisivita materiálu byla uvažována 0,7.

Obrázek 1 : Schéma měření.

* Školitel: doc. Ing. Jitka Vašková, CSc.

Jak lze vidět z obrázku 3 a 4, v průběhu zahřívání v čase $t = 45$ min nastalo odštěpování vzorku. Jelikož má zahřívací dečka rozměry 200x300 mm a podstava zkušební krychle jen 200x200 mm, docházelo k ohřívání i bočních stěn v délce 50 mm (zahřívaná plocha je znázorněna na obrázku 1). Částečné zahřívání bočních stěn bylo zvoleno cíleně, aby směr prostupu nasycené a částečně nasycené vrstvy směřoval ke sběrným vrtům. Z numerické simulace teplotního pole je patrné, že teplota povrchu v době odštěpování byla v rozmezí 260 – 360 °C.

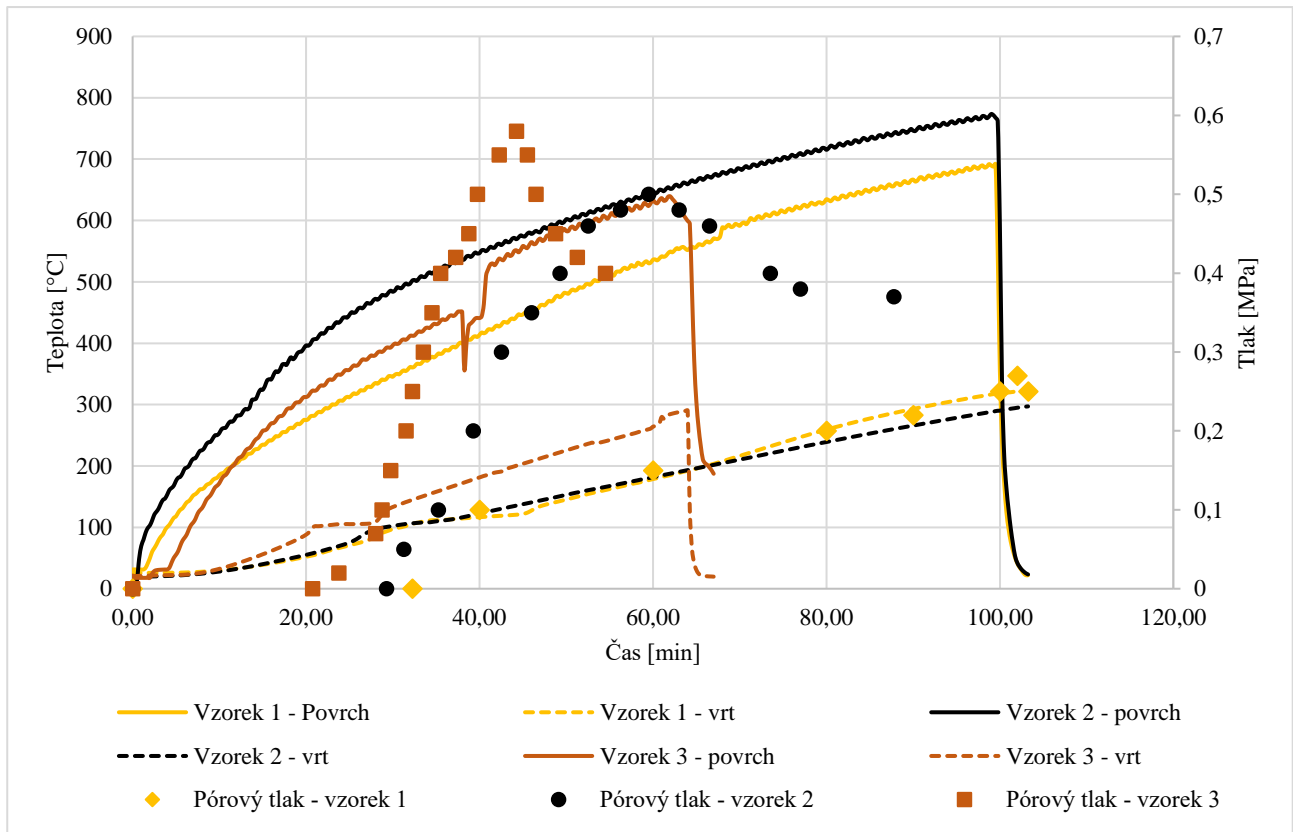

Obrázek 2 : Vzorek během měření

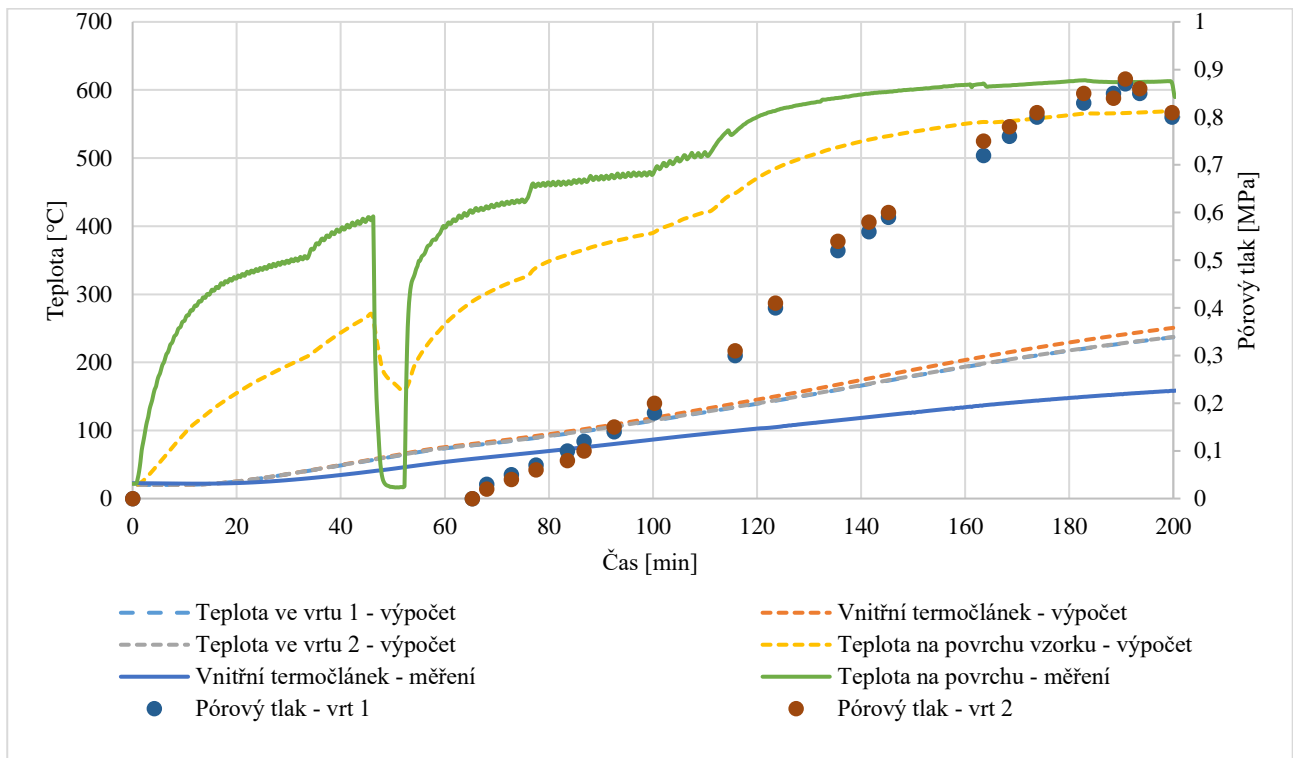
Na obrázku 3 lze pozorovat odštěpené části vzorku spolu s vyznačením jednotlivých řezů, ve kterých byl proveden níže prezentovaný výpočet rozložení teplot v průřezu. Hloubka odštěpeného betonu dosahovala v maximálních hodnotách (hrana krychle) hloubky 12 mm. Změna průřezu betonové krychle po odštěpení byla při výpočtu rozložení teplot ve vzorku zanedbána.

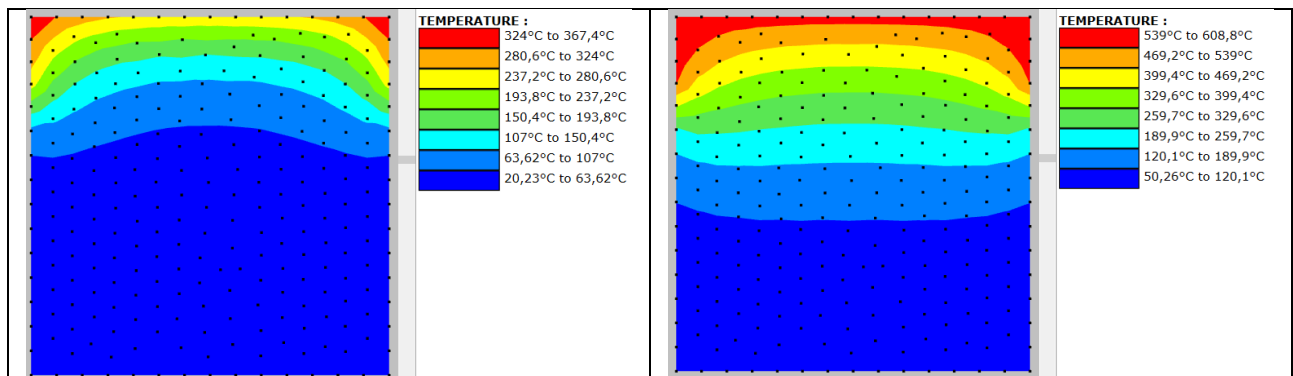
Obrázek 3: Vzorek po odštěpování během zahřívání

Obrázek 4 : Porovnání tří jednotlivých měření pórového tlaku.

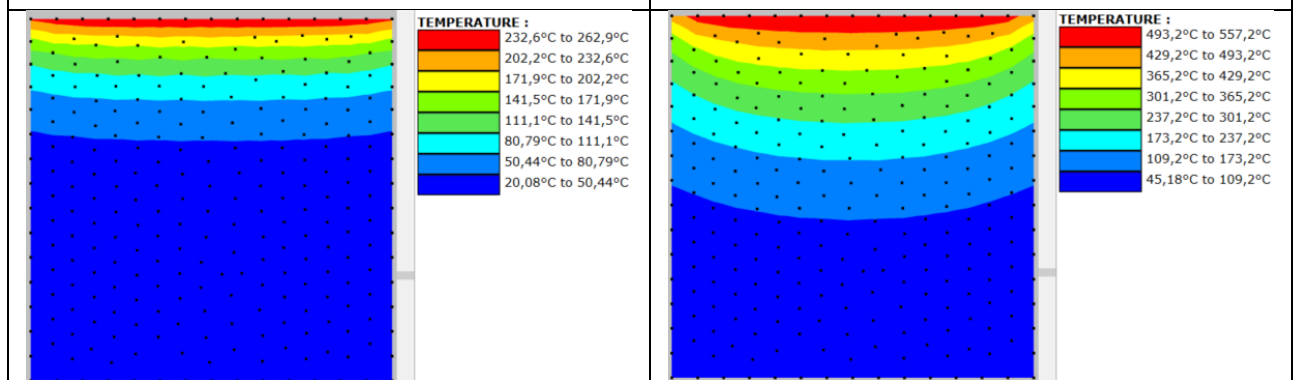

Obrázek 5 : Výsledky validačního měření pórového tlaku na dvou vrtech současně.

Obrázek 6: Rozložení teplotního pole v průřezu v čase odštěpování - řez 1

Obrázek 7: Rozložení teplotního pole v průřezu v době měření maximálních hodnot pórového tlaku – řez 1

Obrázek 8: Rozložení teplotního pole v průřezu v čase odštěpování – řez 2

Obrázek 9: Rozložení teplotního pole v průřezu v době měření maximálních hodnot pórového tlaku – řez 2

* Školitel: doc. Ing. Jitka Vašková, CSc.

3. ZÁVĚR

Sdružené validační měření pórového tlaku pomocí dvou samostatných vrtů v rámci jednoho vzorku ukázalo, že byla dosažena velmi vysoká přesnost a shoda v naměřených hodnotách. Maximální hodnota pórového tlaku dosahovala 0,9 MPa (pro oba vrty). Odštěpování, které nastalo ve 45 minutě zahřívání, probíhalo v rozmezí jedné minuty pro obě odštěpené plochy. Výpočet teploty v průřezu vzorku ukázal, že odštěpování nastalo při teplotě betonu v rozmezí 260 – 360°C, což odpovídá pórovému tlaku < 5 MPa v případě uvažování dokonale izolovaného a plně saturovaného prostředí a výpočtu podle vztahu Hyland & Vexler.

Z porovnání průběhu vývoje pórového tlaku a maximálních dosažených hodnot je zřejmé, že vyvíjená metoda měření pórového tlaku je do značné míry citlivá na okrajové podmínky v průběhu měření. Avšak, probíhá-li měření za podmínek konstantních a na materiálu shodných mechanických a fyzikálních vlastností, lze metodu hodnotit jako přesnou a funkční. Z dosavadně provedených experimentů zaměřených na měření pórového tlaku v betonu vystaveného vysokým teplotám lze konstatovat, že nově vyvíjená měřicí technika má potenciál být jednoduchou a dostatečně přesnou metodou měření, kterou je možné využít pro elementární porovnání hodnoty pórového tlaku.

PODĚKOVÁNÍ

Tento příspěvek vznikl za podpory projektu SGS22/033/OHK1/1T/11, SGS22/091/OHK1/2T/11 a SGS22/090/OHK1/2T/11

Reference

- Jeongwon, K., Dongwoo, R., & Takafumi, N., (2011) The spalling mechanism of high-strength concrete under fire. *Magazine of Concrete Research* **vol. 63**, 357-370
- Gyeongcheol, Ch., Gyuyong, K., Minho, Y., Euichul, H., Jeongsoo, N., & Nenad, G. (2019), Effect of moisture migration and water vapor pressure build-up with the heating rate on concrete spalling type. *Cement and Concrete Research*, **vol. 116**, 1-10
- Li, Y., Zhang, D., & Tan, K. H., (2020) On measuring techniques of pore pressure in concrete at elevated temperature. *Cement and Concrete Composites*, **vol. 114**
- Phan, L. T., (2008) Pore pressure and explosive spalling in concrete. *Materials and Structures*, **vol. 41**, 1623-1632
- Tomáš, J., Metody měření pórového tlaku v betonu vystaveném vysokým teplotám *Diplomová práce. Praha: České vysoké učení technické, 2021.*

---

* Školitel: doc. Ing. Jitka Vašková, CSc.